

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Юридична медіація та вирішення спорів

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВНД-18	Юридична медіація та вирішення спорів	Вибіркова навчальна дисципліна	Перший (бакалаврський)	3	6	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття, консультація.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда, дискусія) та пояснювально-демонстраційні методи; метод проблемного викладання; практичні методи; кейс-метод; метод аналізу юридичних конфліктів і медіаційних ситуацій; моделювання переговорного процесу, медіаційних процедур та правових конфліктів у сімейній, медичній, трудовій, господарській, кримінально-правовій та адміністративній сферах; дослідницькі методи; інтерактивні методи (дискусії, дебати, полеміка, рольові ігри, робота в групах, тренінгові вправи, симуляція медіації); методи візуалізації, систематизації та узагальнення інформації; аналіз норм законодавства у сфері медіації, сімейного, трудового, господарського, адміністративного та кримінального права, а також судової практики; використання інформаційно-комунікаційних технологій, мультимедійних, дистанційних і веб-орієнтованих засобів навчання відповідно до видів навчальних занять.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про природу, структуру та динаміку юридичних конфліктів, правові та психологічні механізми їх виникнення і розвитку, а також набуття практичних навичок застосування медіації, переговорних технологій та інших альтернативних способів вирішення спорів у професійній юридичній діяльності. Дисципліна спрямована на розвиток умінь аналізувати конфліктні правовідносини у сімейній, медичній, трудовій, господарській, кримінально-правовій, адміністративній та освітній сферах, використовувати комунікативні та медіаційні інструменти для врегулювання спорів, забезпечувати дотримання принципів законності, етичності, конфіденційності та балансу інтересів сторін у процесі професійної взаємодії.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК09	Здатність працювати в команді.

ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК16	Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК10	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
СК14	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН07	Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
ПРН11	Мати базові навички риторики.
ПРН12	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у дискусіях на семінарських і практичних заняттях; тестування; виконання практичних і кейсових завдань (аналіз та вирішення юридичних конфліктів і медіаційних ситуацій у сімейній, медичній, трудовій, господарській, кримінально-правовій та адміністративній сферах); аналіз норм законодавства у сфері медіації, сімейного, трудового, господарського, адміністративного та кримінального права, а також судової практики; оцінювання індивідуальних завдань; моделювання переговорного процесу, медіаційних процедур і правових конфліктів; підготовка аналітичних, творчих і практико-орієнтованих робіт; оцінювання участі у групових формах роботи, дебатах, рольових іграх, навчальних дискусіях та симуляціях медіації; письмові роботи (розв'язання ситуаційних завдань, підготовка правових висновків, медіаційних угод і проєктів юридичних документів); питання для поточного та підсумкового контролю; оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Теоретико-правові засади юридичної конфліктології та медіації

Поняття юридичного конфлікту. Структура, динаміка та стадії розвитку конфлікту. Правова природа конфліктів. Конфлікт як предмет юридичної конфліктології. Поняття медіації та її місце серед альтернативних способів вирішення спорів. Принципи медіації. Закон України «Про медіацію». Медіація та судовий процес.

Тема 2. Комунікація та переговори у юридичній медіації

Юридична комунікація у конфлікті. Вербальна та невербальна комунікація. Активне слухання. Питання у медіації. Рефреймінг. Робота з емоціями сторін. Переговорні стратегії. Маніпуляції у конфлікті та способи реагування. Конфліктогенна поведінка.

Тема 3. Сімейна медіація та конфлікти у сфері сімейних правовідносин

Сімейні конфлікти: причини та особливості. Медіація при розірванні шлюбу. Конфлікти щодо дітей, місця проживання дитини, участі у вихованні, аліментів. Майнові конфлікти подружжя. Інтереси дитини у медіації. Конфіденційність та етичні аспекти сімейної медіації.

Тема 4. Медіація у сфері охорони здоров'я та медичні конфлікти

Поняття медичного конфлікту. Конфлікти між лікарем і пацієнтом. Медичні помилки та комунікаційні кризи. Медіація у спорах щодо якості медичних послуг. Біоетика та медичне право у врегулюванні конфліктів. Конфлікти в медичних колективах. Психологічні аспекти взаємодії у сфері охорони здоров'я.

Тема 5. Трудова медіація та конфлікти у сфері праці

Трудові конфлікти та їх види. Індивідуальні та колективні трудові спори. Медіація між працівником і роботодавцем. Конфлікти щодо дискримінації, мобінгу та професійного вигорання. Переговори у трудових правовідносинах. Соціальний діалог та примирні процедури.

Тема 6. Господарська та бізнес-медіація

Конфлікти у сфері підприємницької діяльності. Договірні спори. Корпоративні конфлікти. Медіація у комерційних правовідносинах. Конфіденційність та репутаційні ризики бізнесу. Міжнародна комерційна медіація. Онлайн-медіація у бізнес-середовищі.

Тема 7. Медіація у кримінально-правовій сфері та відновне правосуддя

Конфлікт у кримінальному праві та кримінальному процесі. Відновне правосуддя. Медіація між потерпілим і правопорушником. Ювенальна медіація. Ресоціалізація та примирення. Роль медіатора у кримінальних конфліктах. Етичні межі застосування медіації у кримінальній сфері.

Тема 8. Адміністративні конфлікти та публічно-правова медіація

Публічно-правові конфлікти. Конфлікти між особою та органами державної влади. Адміністративні спори. Медіація у діяльності органів місцевого самоврядування. Конфлікти у сфері публічного управління. Партисипативні практики та діалогові процедури.

Тема 9. Конфлікти у сфері освіти та академічна медіація

Освітні конфлікти та їх специфіка. Конфлікти між учасниками освітнього процесу. Булінг, мобінг та дискримінація у закладах освіти. Академічна доброчесність як джерело конфліктів. Роль психологічної служби та медіатора у ЗВО. Практики безпечного освітнього середовища.

Тема 10. Професійна етика медіатора та сучасні тенденції розвитку юридичної медіації

Етичні стандарти діяльності медіатора. Нейтральність та безсторонність. Конфіденційність медіації. Професійна відповідальність медіатора. Онлайн-медіація та цифрові технології. Міжнародні стандарти медіації. Перспективи розвитку юридичної медіації в Україні та світі.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей.

Рекомендовані платформи:

1) Prometheus – «Діалог та медіація: Шлях до порозуміння». Онлайн-курс з основ медіації, комунікації та врегулювання конфліктів. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/mediacia-dialog/?utm_source

2) ВУМ online – «Вступ до медіації». Практичний курс з медіації та роботи з конфліктами. https://vumonline.ua/course/mediation/?utm_source

3) HELP Programme Ради Європи – «Сімейне право та права людини». Міжнародний курс Ради Європи щодо сімейних правовідносин, прав дитини та практики ЄСПЛ. <https://help.elearning.ext.coe.int/?lang=uk>

4) Coursera – «Conflict Resolution Skills». Курс із переговорів, деескалації конфліктів та комунікації у конфліктних ситуаціях. https://www.coursera.org/learn/conflict-resolution-skills?utm_source

5) Alison – «Conflict Management and Resolution». Онлайн-курс з управління конфліктами та основ медіації. https://alison.com/course/conflict-management-and-resolution?utm_source

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Методи навчання на лекціях: словесні (лекція, пояснення, бесіда); пояснювально-демонстраційні (презентації, ілюстрації, демонстрації); метод проблемного викладання; методи візуалізації (схеми юридичних конфліктів, моделі медіаційних процедур, таблиці, алгоритми врегулювання спорів, моделі правових ситуацій); аналіз норм законодавства у сфері медіації, сімейного, трудового, господарського, адміністративного та кримінального права, а також судової практики; інтерактивні методи; використання інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедійні, дистанційні, веб-орієнтовані засоби навчання).

Методи навчання на семінарських заняттях: словесні (дискусія, співбесіда, дебати); пояснювально-демонстраційні; практичні (виконання практичних завдань, аналіз юридичних конфліктів, підготовка правових висновків і медіаційних документів); кейс-метод (аналіз і вирішення конфліктних правових ситуацій у сімейній, медичній, трудовій, господарській, кримінально-правовій та адміністративній сферах); моделювання переговорного процесу, медіаційних процедур і професійних ситуацій; тренінгові методи; пошуковий і дослідницький методи; інтерактивні методи (рольові ігри, робота в групах, полеміка, обговорення, симуляція медіації); аналіз судової практики та правових позицій судів; використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи оцінювання: усне та письмове опитування; тестування; виконання практичних і кейсових завдань; аналіз норм законодавства у сфері медіації та судової практики; оцінювання участі у дискусіях, дебатах, моделюванні переговорного процесу, медіаційних процедур і групових формах роботи; перевірка індивідуальних, творчих і аналітичних завдань; письмові роботи (розв'язання ситуаційних завдань, підготовка правових висновків, медіаційних угод і проєктів юридичних документів); контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси, вебінари, тренінги та освітні платформи) тощо; для підсумкового контролю – підсумкове оцінювання у формі тестування та/або письмової роботи з практичними завданнями.

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Веселовська Н.О. Роль конфліктологічної освіти у професійному становленні майбутніх юристів у контексті отримання вищої освіти під час війни. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2-4. С. 27-32. <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/906/844>
2. Єременко Л.В., Ісакова О.І. Конфліктологія: посібник для самостійної роботи студентів. Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2020. 266 с.
3. Колесник Т., Собітнюк Т. Управління конфліктами в колективі як елемент іміджу підприємства. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 6(20). С. 76-84. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/5017/5045>
4. Коучинг конфліктів – вирішуйте проблеми, зміцнюючи відносини: практикум для тренерів / за заг. ред. О. Редліха та С. Хаджирадевої. Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2023. 167 с. URL: <https://nung.edu.ua/sites/default/files/2025-11/Посібник%20DAAD-2023.pdf>
5. Конфліктологія: загальна та юридична: підручник / за заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків: Право, 2021. 224 с.
6. Медіація в адміністративному судочинстві України: ефективний інструмент чи декларативна формальність? *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 7. С. 84-89. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-7/18>
7. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. URL: <https://vstup.htek.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/8.2-Petrinko.pdf>
8. Попов В. Роль медіації у вирішенні сімейних спорів: переваги та недоліки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. № 87(1). С. 246-251. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.1.36>
9. Сивогракова З.А., Алексеєнко Н.В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління конфліктами: конспект лекції. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 52 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/3196>
10. Чепік-Трегубенко О.С. Теоретико-прикладні аспекти застосування медіації в умовах воєнного стану (на прикладі сімейної медіації). *Актуальні проблеми правознавства*. 2025. Вип. 03(1). С. 61-66. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.1.8>
11. Чорнописька В., Кузів Ю. Медіація як альтернативний спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2023. № 10(4). С. 206-211. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2023.40.206>
12. Munuera Gómez P, Armadans Tremolosa I. Health mediation as an alternative means of conflict resolution in the practice of medicine in turbulent times: An update. *Medicina Clínica*. 2023. Vol. 162(1)pp. 29-34. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.medcli.2023.07.026>

Викладач: *Веселовська Наталія Олександрівна*, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцент

